

Завдання програми роботи з першокласниками полягали у: корекції емоційного сприйняття першокласником школи; підвищенні навчальної мотивації школярів; формуванні соціально-психологічної готовності першокласника до умов навчання в школі; формування адекватної самооцінки дитини.

Основоположними принципами корекційної програми обрано: принцип єдності діагностики і корекції (корекційна робота з молодшими школярами здійснювалася на основі проведеної діагностики адаптації першокласників до школи з урахуванням виявлених порушень); принцип урахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей дітей; принцип системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач; принцип заохочення досягнень дитини.

Результати повторної діагностики засвідчили підвищення рівня адаптованості першокласників унаслідок упровадження корекційно-розвивальної програми в експериментальній групі, порівняно з контрольною.

Узагальнені результати вивчення за усіма критеріями засвідчують підвищення рівня адаптованості школярів: кількість дітей з достатнім рівнем адаптованості зросла з 15% до 25%, із середнім рівнем – з 55% до 70%, а кількість дітей, які мають початковий рівень адаптованості, зменшилася з 30% до 5%. Таким чином, можемо стверджувати про ефективність застосування дидактичної гри в підвищенні рівня адаптації першокласників до школи.

*Науковий керівник: Н.М. Мирончук, д-р.пед.наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ З ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

Овчаренко Н.І.,
*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва та переробки продукції сільського господарства)»
Миколаївський національний аграрний університет*

Пріоритетними підходами до змісту освіти є компетентнісний, особисто-зорієнтований та діяльнісний. Діяльнісний підхід - розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних дисциплін, успішну адаптацію людини в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти [1].

Особистісно - зорієнтований підхід - основний акцент у освітньому процесі на взаємодію і плідний розвиток особистості педагога та студента на основі рівності в спілкуванні та партнерства в навчанні.

Компетентнісний підхід - формування у студентів під час освітнього процесу інтегрованої здатності застосовувати набуті знання, уміння, досвід в конкретних навчальних і життєвих ситуаціях [2]. Компетентнісний підхід передбачає спрямованість освітнього процесу на формування у здобувачів вищої освіти ключових та предметних (галузевих) компетентностей.

Удосконалення освітнього процесу з позиції компетентнісного підходу полягає в тому, щоб навчити студентів застосовувати набуті знання й уміння в конкретних навчальних та життєвих ситуаціях. Реалізація компетентнісного підходу в нашому випадку передбачає: забезпечення особистісної спрямованості процесу навчання дисципліни «Охорона праці в галузі»; реалізацію міжпредметного підходу під час вивчення дисципліни; запровадження у освітній процес інноваційних технологій; пізнання предмету через творчу навчальну діяльність; розвиток здібностей дослідження та набуття власного досвіду;

Завдання викладача з дисципліни «Охорона праці в галузі» наступні: реалізувати на практиці компетентнісний підхід, сформувати у студентів, готовність використовувати отримані знання, вміння та навички в реальному житті для розв'язання практичних завдань та життєво важливих ситуацій. Реалізувати ці завдання можна, використовуючи на заняттях активні методи навчання, інноваційні технології, які розвивають передусім пізнавальну, комунікативну і особистісну активність сьогоденних студентів.

Інженерна праця, як і всяка інша, має свої особливості. Предметом праці інженера в основному є як сам технологічний процес і його окремі елементи, так і інформація в різних формах її прояву. Як засоби праці найчастіше виступають інженерні й управлінські методи, а також технологічні пристосування, інструменти й устаткування. Управлінський характер інженерної праці - передача інженеру (фахівцю, керівнику), у зв'язку з поділом праці, найбільш складних функцій: координації, підготовки й організації виробництва, навчання працівників і контроль за ними [3].

У сучасному розумінні інженер - це фахівець з вищою освітою, що, спираючись на теоретичні знання, професійні навички, ділові якості, забезпечує створення, перетворення, підтримку в працездатному стані технічних, технологічних і інших систем з необхідними (заданими) показниками їхнього функціонування [4].

Праця інженера носить соціальний характер. Розглядаючи його роль у суспільстві в зв'язку з діяльністю в системі трудових відносин, ми вважаємо, що соціальний характер професії інженера з погляду її сутності і змісту припускає високий ступінь відповідальності. Адже кваліфіковано вирішувати з користю для суспільства різні задачі в обраній сфері діяльності і розвивати цю сферу інженер здатний якщо він усвідомлює свій обов'язок перед суспільством, колективом, індивідом, готовий діяти відповідно до прийнятими в суспільстві й у колективі правовими і моральними нормами.

Прищепити високий ступінь відповідальності майбутньому інженеру за життя і здоров'я працівників, підлеглих йому в процесі виробництва, можна тільки у випадку якщо він опанує всім комплексом понять, знань і умінь [5] розглянутих у рамках такої дисципліни як «Охорона праці в галузі».

Випускники закладів вищої освіти повинні засвоїти основні принципи охорони праці з метою формування необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових та організаційних питань з охорони праці, основ фізіології праці, виробничої санітарії, гігієни праці, пожежної та техногенної безпеки, електробезпеки.

Умовами реалізації компетентнісного підходу з дисципліни «Охорона праці в галузі» є: використання інноваційних технологій в освітньому процесі; зміна конструкції занять; використання ефективних форм організації освітньої діяльності: групових, індивідуальних, широке використання форм творчої організації праці, ситуації взаємного навчання, створення ситуації для застосування здобутих знань, обмін думками, інтерактивні форми; створення умов для самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти; забезпечення інформаційної компетентності студентів: мультимедійне навчання, комп'ютерне моделювання; визначення критеріїв оцінювання компетентності студентів.

З практичної точки зору ключові компетентності з дисципліни формуються лише у процесі наявності досвіду практичної діяльності, тому викладання дисципліни «Охорона праці в галузі» повинно вибудовуватися таким чином, щоб студент опинявся в ситуаціях, тобто моделювання ситуацій. Отож, сучасна освіта повинна бути орієнтована на проектування навчально-практичних ситуацій, в яких діє студент.

Складові вимоги до фахівця конкретизуються в освітніх установах і формують у фахівця соціальну і світоглядну позицію. На виробництві уміння фахівця кваліфіковано вирішувати конкретні задачі забезпечить йому конкурентоздатність, професійну адаптацію і наступний ріст в ієрархії управління [6]. Чим краще при навчанні він буде підготовлений до виконання задач існуючого виробництва, тим швидше пройде період адаптації, що триває до трьох років, і вдало буде протікати професійна діяльність фахівця. Інша складова вимог до фахівця, яку можна умовно назвати стартовими професійними вимогами, визначається існуючим рівнем самого виробництва і стартовими (первісними) посадами, наданими на виробництві молодим фахівцям.

Інженер є фахівцем широкого профілю, здатним до самостійної інженерної, дослідницької, управлінської й організаційної діяльності і відповідно до фундаментальної і спеціальної підготовки може здійснювати наступні основні види професійної діяльності: експлуатаційно-технологічну; проектно-конструкторську; виробничо-управлінську; науково-дослідну; учбово-виробничу; сервісну.

Відповідно до державного освітнього стандарту до інженера висувають наступні вимоги: загальні вимоги до освіченості фахівця; по гуманітарним і соціально-економічним дисциплінам; по математичним і іншим природно науковим дисциплінам; по загальноосвітнім дисциплінам; по спеціальним дисциплінам (у даному випадку і по технічній експлуатації), що побудовані за схемою: мати представлення, знати і уміти використовувати, мати досвід.

Зазначені вимоги конкретизуються і реалізуються в навчальних планах, програмах, практиці підготовки і стосовно до інженера по відповідній спеціальності можуть бути зведені в наступні основні блоки.

Загальна культура, соціальна і гуманістична спрямованість, професійна і суспільна діяльність:

- розуміння пріоритетності людської особистості, прав, життя і здоров'я людини;
- повага до Конституції і законів, дотримання їх;
- розуміння загальних закономірностей розвитку суспільства, економіки, техніки; використання цих закономірностей і тенденцій у професійній діяльності;

- заповзятливість, активність, прагнення до лідерства;
- високий моральний, культурний, професійний рівень;
- чесність і ділове співробітництво в спілкуванні з партнерами, клієнтурою, персоналом і підлеглими;
- професійна і соціальна активність у трудовому колективі, професійних співтовариствах і організаціях;
- вміння відстоювати свої погляди і позиції, особливо перед керівництвом;
- вміння письмово й усно викладати свої думки і пропозиції.

Високі професійні знання і навички:

- знання цілей і місця інженерно – технічного складу, основ і змісту транспортного законодавства;
- розуміння економічних методів і механізмів управління галуззю і підприємствами;
- вміння проводити маркетинговий аналіз своєї сфери діяльності;
- знання конструкції сучасних автомобілів, їхнього технічного обслуговування і ремонту, технологічного устаткування;
- знання основ ведення нормативно-технічної документації і вміння застосовувати його на практиці;
- знання технологічних процесів і методів технічної експлуатації, ремонту, збереження і заправлення;
- володіння методами інженерних технологічних і економічних розрахунків;
- знання трудового законодавства, прав і обов'язків персоналу;
- знання вимог техніки безпеки й охорони праці;
- знання причин, джерел і розмірів забруднення навколишнього середовища від автомобільного транспорту, володіння методами оцінки і скорочення цього забруднення;

- вміння організувати своє робоче місце і підтримувати гідний зовнішній вигляд.

Уміння приймати керуючі й інженерні рішення:

- знання своїх прав і обов'язків, задач підрозділу і його місця в ієрархії системи управління (підприємства, організації, фірми і т.д.);
- володіння основами наукового прогнозування, що базується на розумінні закономірностей розвитку системи;
- вміння передбачати появу проблем і неузгодженостей;
- визначення і поділ перспективних і поточних (оперативних) цілей підрозділу;
- вміння сформулювати власні цілі і задачі, що відповідають генеральним цілям системи.

Уміння реалізувати рішення і працювати з персоналом:

- чітка постановка задачі, формулювання цілей перед виконавцями і підлеглими;
- вміння делегувати частину своїх обов'язків підлеглим;
- тактовність спілкування з керівництвом і клієнтурою;
- організація регулярного і поетапного контролю виконання рішень;
- володіння діловим стилем роботи і спілкування з підлеглими, тактовність, вимогливість;
- вміння передавати знання і навички;

- уміння використовувати, узагальнювати і розвивати корисну ініціативу й активність персоналу;
- турбота про освітній, професійний і культурний ріст підлеглих, підготовка резерву, у тому числі на свою посаду;
- справедливе і відкрите моральне і матеріальне заохочення чи покарання підлеглих.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» здобувач вищої освіти повинен знати:

1. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

2. Законодавчу та нормативну базу України з охорони праці; Закони; Кодекси; державні нормативно-правові акти, які регулюють правові відносини у сфері охорони; міжнародні договори та угоди, до яких Україна приєдналася в установленому порядку; підзаконні нормативні акти України, акти з охорони праці, що діють на підприємстві.

3. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

4. Соціальну політику, спрямовану на підвищення безпеки праці; компетенції та повноваження органів державного управління та органів державного нагляду охороною праці України.

5. Організацію системи управління охороною праці в галузі.

6. Організацію охорони праці на підприємствах, організаціях, установах України. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

7. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці на підприємстві АПК.

8. Основні завдання та функції служби охорони праці підприємства, комісії з питань охорони праці підприємства.

9. Організацію робіт та порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці на підприємстві.

10. Організацію і здійснення навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці на підприємстві.

11. Функціональні обов'язки керівника, посадових осіб і фахівців підприємства АПК з питань охорони праці.

12. Планування заходів з охорони праці на підприємстві АПК.

13. Основні заходи щодо попередження та усунення причин виробничого травматизму і професійної захворюваності на підприємстві. Порядок розслідування нещасних випадків.

14. Аналіз умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

15. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони.

16. Професійні та виробничі ризики. Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

17. Технічні засоби протипожежного захисту об'єктів господарювання АПК.

18. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на підприємствах АПК.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен вміти:

1. Вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці.
2. Застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах.
3. Поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.
4. Обґрунтовувати і розробляти безпечні технології (в галузі діяльності).
5. Проводити розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань.
6. Розробляти та проводити заходи щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.
7. Впроваджувати організаційні і технічні заходи з метою поліпшення безпеки праці.
8. Врахувати положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій.
9. Організовувати діяльність виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці.
10. Управляти діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.
11. Ефективно впроваджувати розподіл функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.
12. Розробляти і впроваджувати безпечні технології, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектувати робочі місця на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.
13. Розробляти методичні забезпечення і проводити навчання та перевірку знань з питань охорони праці.
14. Надавати допомогу та консультації працівникам з практичних питань безпеки праці.
15. Контролювати виконання вимог охорони праці на підприємстві.

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» полягають: набутті здобувачами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з забезпеченням гарантій збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Здобувачі вищої освіти повинні навчитися: ефективно застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек [7] на робочих місцях та виробничих об'єктах, здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях; умінні обґрунтувати і розробити безпечні технології (в галузі діяльності), розробки та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації

наслідків аварій на виробництві; умінні проведення досліджень, вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів, впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці та профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності; здатності та готовності до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій, організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці, управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М. Педагогічні умови формування професійних компетентностей майбутніх інженерів-енергетиків про вивченні дисципліни «Основи охорони праці» засобами дистанційної освіти // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021, С. 91-94. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9294>.

2. Аносова Н. О., Афанасова Г. Є. Розвиток інноваційних процесів у системі професійної освіти// Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 136-138. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8163>.

3. Курепін В.М., Іваненко В. С. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів / Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416>.

4. Блідар А. А., Пиріг О. І. Вплив процесів глобалізації та інтеграції суспільства на розвиток освіти в Україні // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 156-158. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8165>.

5. Кучай А. О., Мягкоступова Т. С. Професійно-технічна освіта в Україні (базові індикатори) // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 129-132. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8162>.

6. Курепін В. М., Демченко А. В. Використання методики системного аналізу при викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності» // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 146-150. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8130>.

7. Курепін В. М. Проблеми вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльність» в Миколаївському національному аграрному університеті // Цивільний захист: збереження життя, матеріальних цінностей та довкілля: матеріали VI міжнародної заочної науково-практичної конференції, 01.03.2021. Мінськ, Республіка Білорусь : УЦЗ, 2021. С. 153-157. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8878>.

*Науковий керівник: Курепін В.М., канд. екон. наук, старший викладач
Миколаївський національний аграрний університет*

ВПЛИВ ДЕПРЕСІЇ НА ГЕПАТОБІЛІАРНУ СИСТЕМУ

Гоженко М.М.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 091 «Біологія»
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Полянська Д.В.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 091 «Біологія»
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Все більше даних свідчить про те, що депресія є основною причиною інвалідності в усьому світі [1]. За останні роки захворюваність суттєво збільшилася [2], при цьому, принаймні кожна п'ята людина відчувала депресію протягом свого життя [3, 4]. Численні дослідження показали, що депресія часто супроводжує багато хронічних захворювань і поступово погіршує стан здоров'я [5, 6]. Зокрема у пацієнтів з депресією ризик розвитку метаболічного синдрому збільшується у 2 рази [7, 8]. Окремо можна виділити захворювання гепатобіліарної системи, тому що печінка є найбільшою багатофункціональною залозою організму, яка займає центральне місце в обміні речовин. В ній відбувається більш ніж 500 біохімічних реакцій вуглеводного, жирового і білкового обміну [9]. У зв'язку з цим її пошкодження віддзеркалюється на стані всього організму і щорічно являється причиною мільйонів смертей [10]. Тому вивчення стану гепатобіліарної системи за умов розвитку депресії є актуальним питанням сьогодення.

У дослідженнях науковців існують підтверджені дані щодо впливу депресії на підвищення рівню три гліцеридів крові [7, 11], синтез яких відбувається в печінці з гліцерину та жирних кислот. Також підвищується рівень загального холестеролу [11], 50% якого утворюється в гладкому ендоплазматичному ретикулумі клітин печінки та виводиться у складі жовчі. Джерелом усіх атомів вуглецю в молекулі холестеролу є